V. Korn

Verslag der herdenking van het 100-jarig bestaan van het Koninklijk Instituut voor Taal-, Land- en Volkenkunde te s-Gravenhage

In: Bijdragen tot de Taal-, Land- en Volkenkunde 107 (1951), no: 4, Leiden, 305-316

This PDF-file was downloaded from <http://www.kitlv-journals.nl>

VERSLAG DER HERDENKING VAN HET 100-JARIG BESTAAN VAN HET KONINKLIJK INSTITUUT VOOR TAAL-, LAND- EN VOLKENKUNDE TE 'S-GRAVENHAGE.

De 16e Mei 1951 werd door het Bestuur van het Koninklijk Instituut voor Taal-, Land- en Volkenkunde aan alle leden dier instelling en aan de leden van het Indisch Genootschap een uitnodiging verzonden aanwezig te zijn bij de ontvangst van autoriteiten, genodigden en leden en bij de opening der tentoonstelling ter gelegenheid van het 100-jarig bestaan van het Instituut, welke zouden plaats vinden op Zaterdag 2 Juni des namiddags te 3 uur.

Op de aangegeven dag en tijd had te 's-Gravenhage de herdenkingsplechtigheid plaats in de smaakvol versierde vergaderzaal van het Instituutsgebouw, Van Galenstraat 14.

Een uitgelezen gezelschap van autoriteiten, vertegenwoordigers van wetenschappelijke instellingen, donateur-leden, gewone leden en genodigden vulde de bescheiden vergaderruimte. Ook de pers was vertegenwoordigd.

Bij het Bestuur had op verzoek van de Voorzitter plaats genomen Jhr A. Th. Baud, kleinzoon van de stichter der Instelling.

Nadat de autoriteiten, gasten en andere aanwezigen hun handtekening in een daartoe bestemd album hadden geplaatst en hun zetels hadden ingenomen, sprak de Voorzitter, Prof. Dr V. E. Korn, de aanwezigen als volgt toe:

Mijne Dames en Heren!

Hartelijk heet ik U welkom!

Alvorens U iets mede te delen aangaande de betekenis van het jubileum, dat wij thans herdenken, vraag ik Uw aandacht voor enige gelukwensen. Zoals U weet staat het Koninklijk Instituut voor Taal-, Land- en Volkenkunde een eeuw lang onder de hoge bescherming van het Koninklijk Huis. Van Hare Majesteit de Koningin mocht ons Bestuur hedenmorgen het volgende telegram ontvangen:

„De viering van het eeuwfeest van het Koninklijk Instituut voor Taal-, Land- en Volkenkunde is voor mij aanleiding U oprecht geluk te wensen op deze voor U zo uitzonderlijke dag.

Juliana”.

In antwoord hierop veroorlooft het Bestuur zich thans het volgende telegram te verzenden:

„Het Koninklijk Instituut voor Taal-, Land- en Volkenkunde dankt zijn hoge beschermvrouwe voor Haar gelukwensen en verzoekt Uwe Majesteit alsook Zijne Koninklijke Hoogheid Prins Bernard der Nederlanden des Instituuts zeer eerbiedige hulde en verzekering van innige verknochtheid te willen aanvaarden.

Voorzitter Korn”.

Verder zijn er uit binnen- en buitenland vele telegrammen en schriftelijke gelukwensen binnengekomen.

Vier fraaie bloemstukken werden het Bestuur gezonden door: 1° Zijne Excellentie de plv. Hoge Commissaris van de Republiek Indonesië, 2° onze kleine staf van dagelijkse medewerkers, 3° de firma Heldring en Pierson en 4° de firma Smits.

Voor deze bloemenhulde en gelukwensen is het Bestuur zeer erkentelijk.

Thans een enkel woord over het ontstaan, de groei en de toekomst van ons Instituut:

Dat 100 jaar geleden te Delft het Koninklijk Instituut voor de Taal-, Land- en Volkenkunde van Nederlands-Indië opgericht werd, is indirect te danken aan het nauwe verband tussen Oosterse taalstudien, de jeugdige leeftijd waarop men die met goed gevolg kan ondernemen en het verrukkelijke Hollandse klimaat. Immers, het onderricht in de Javaanse taal, dat sedert 1832 te Soerakarta aan enige jongelieden werd verstrekt „had niet aan de verwachting beantwoord, en het gevoelen bevestigd, dat het dorre en onbehagelijke gedeelte der Oosterse taalstudien tehuis behoort in de gematigde luchtstreek en in den jeugdigen leeftijd, en dat slechts in Europa aan een dusdanige inrichting gegeven kan worden de hoog wetenschappelijke toon, dien zij volstrektelijk bezitten moet, om hare leerlingen te vervullen met een blijvenden geest van onderzoek”. Aldus zegt het Mr P Meyer in zijn levensschets van Jean Chrétien Baud.

Die „inrichting” met de vereiste „hoogwetenschappelijke toon” kwam 6 December 1842 in de gematigde luchtstreek van de gist- en spiritusstad Delft tot leven als een Indische afdeling van de toen sinds kort bestaande Koninklijke Academie voor Ingenieurs. Het was Prof. Taco Roorda, reeds sedert zijn 24ste jaar eershalve doctor in de letteren onzer Leidse alma mater, destijds hoogleraar in de Oosterse talen, de

Hebreeuwse oudheden en de exegese van het Oude Testament, tevens hoogleraar in de bespiegelende wijsbegeerte, die tot deze stichting de stoot had gegeven door een jaar tevoren in tegenwoordigheid van Z.M. de Koning voor het Koninklijk Nederlands Instituut te Amsterdam een rede te houden over de onmisbaarheid der kennis van het Javaans voor de O.I. ambtenaren. Taco Roorda was een persoonlijke vriend van de grote Baud, toen Minister van Marine en Koloniën. Baud had — blijkens de allereerste brief, die hij na aankomst op Java de 19e Mei 1811 aan zijn vader had geschreven —, dat was dus 30 jaar eerder, reeds waargenomen hoe onbelesen en bekrompen vele Indische ambtenaren destijds waren. Sedertdien had hij geijverd voor een degelijke ambtenarenopleiding en de Delftse instelling is dus mede als zijn werk te zien. De oprichting van het Koninklijk Instituut voor Taal-, Land- en Volkenkunde van Ned.-Indië nu, beschouwde Baud volgens zijn eigen woorden als „de aanvulling des maatregels van 6 December 1842”. Door verschillende oorzaken kwam die aanvulling pas 9 jaar later, toen op 4 Juni 1851 door eendrachtig optreden van Baud, Roorda en Simons, laatstgenoemde directeur-hoogleraar van de Delftse Koninklijke Academie, ons Instituut werd opgericht. De portretten van dit stichters-drietal nemen in dit Instituutsgebouw een ereplaats in.

Bij de oprichting ener wetenschappelijke instelling moet aan enige voorwaarden voldaan worden. Er dienen te zijn: een goede voorbereiding, een klaar omschreven doelstelling, enige bezielde mannen, die dat doel met hun ganse wezen toegedaan zijn, een tehuis om te werken en de middelen om de verworven kennis in de wereld uit te dragen, m.a.w. een tijdschrift, en de gelden om dat te bekostigen.

Baud's voorbereiding was uitstekend geweest. Als trouw en vertrouwd dienaar van zijn Vorst, verkreeg hij van de Koning voor zijn Instituut het praedicaat „Koninklijk”, terwijl Z.M. direct na de oprichting het beschermheerschap aanvaardde. Hunne K.H. de prinsen Hendrik en Frederik der Nederlanden traden als leden-donateurs toe, een voorbeeld door anderen gevolgd.

Koninklijk is ons Instituut blijven heten. Tijdens de bezettingsjaren kreeg ons Bestuur opdracht dit ere-praedicaat uit naam, boekwerken en gedrukten uit te delgen. Toen de betreffende machthebber vernam, dat het behoud van dit praedicaat voor ons Bestuur een levenskwestie was en hem gewezen was op de lamentabele indruk, die zijn maatregel bij onze 107 buitenlandse ruilinstituten moest verwekken, heeft hij de kwestie „kaltgestellt”.

De doelstelling van het Instituut hadden de oprichters in de circulaire,

waarin tot toetreding werd aangespoord, aldus omschreven: „bevorde-
ring van de Taal-, Land- en Volkenkunde van Ned.-Indië in den
uitgestrektsten zin”. In Baud's „aanspraak” tot opening van de eerste
algemene vergadering — bij zijn afwezen voorgelezen door Dr Simons
— wijst hij er met nadruk op „dat het Instituut generlei beoordeling
van regeringsdaden bij anderen uitlokken noch zelf uitspreken moet”.
De taak van het Instituut is louter: het dienen van de wetenschap. Als
steeds heeft dit geen andere betekenis dan streven naar waarheid en
waarachtigheid. Door ten opzichte van de toestanden overzee ruimer
kennis te verspreiden, hoopte Baud op een zaakkundiger en beter aan-
vaardbaar koloniaal bewind. Aldus zou de instituuwerkzaamheid
bevorderlijk kunnen worden „aan een gestadige vermeerdering van de
bloei en welvaart van Indië, en, bijgevolg aan den roem en den voor-
spoed van Nederland”, zo besluit hij zijn aanspraak.

Het zich onthouden van politiek, het naarstig dienen van de Oosterse
wetenschappen, ziedaar de beide gewichtige gedragsregels ons door
Baud voorgeschreven, waaraan tot heden het Koninklijk Instituut trouw
gebleven is en ook verder trouw moet blijven, zowel in zijn tijdschrift
als in zijn bestuursbeleid. Het is dringend geboden dat ook de kortgeleden
ingestelde redactiecommissie zich nauwgezet aan die gedragslijnen houdt.

Op grond van eerstgenoemd voorschrift hebben Baud en Roorda als
voorzitter van ons Instituut zich hardnekkig verzet tegen een fusie met
het enige jaren jongere Indisch Genootschap, waarin zucht naar politieke
bedrijvigheid al spoedig was ontwaakt.

Ook in jonger tijd is, zij het met de beste bedoelingen, gepoogd ons
Instituut tot politieke uitspraken te verlokken. De bekende commissie
van Helsdingen vroeg in 1945 de mening van ons Bestuur over de
vormgeving der toekomstige verhoudingen tussen Nederland en Indo-
nesië. Ons Bestuur verklaarde zich onbevoegd over staatkundige ver-
houdingen van raad te dienen, doch zeide er van overtuigd te zijn, dat
de in het verleden tussen de beide landen zo gelukkig aangeknoopte
wetenschappelijke betrekkingen bestendig en uitgebreid zouden wor-
den. En dan, in de laatste jaren bedankten verscheidene trouwe
Instituutleden voor het lidmaatschap, omdat het voor hen onbe-
grijpelijk en ondraaglijk was, dat het Koninklijk Instituut bij de
politieke ontwikkeling der Indonesische kwestie niet zijn grote naam
en erkend gezag in de schaal wierp, door kenbaar te maken hoe zijn
mening ten aanzien van dit aangelegen onderwerp was. Het Bestuur
heeft in dit betreurenswaardig verlies berust; de Indonesische kwestie
lag niet buiten zijn belangstelling, doch wel buiten zijn arbeidsveld.

Het Instituut blijft de zuivere beoefening der Oosterse wetenschappen trouw, tot heil van Indonesië en Nederland beide. Ik kom aanstonds hierop even terug.

Heeft ons Instituut steeds over de stuwende krachten beschikt om de zaken op gang te houden? Baud had gedurende het eerste achttal jaren zelf de leiding. Met moeite bedwing ik de neiging een poging te wagen U in een paar woorden het rijke leven van deze grote vaderlander te schetsen. In zijn „*Les deux sources de la morale et de la religion*” zegt Bergson, dat er in de wereld zijn tal van grote geleerden, kunstenaars, generaals en specialisten op velerlei gebied, „*mais combien de grands hommes d'état?*”, zo vraagt hij. Baud was zo'n „*grand homme d'état*” en het is geen wonder, dat de grote van Vollenhoven, die in zijn nobel leven en streven aansluiting zocht bij het levenswerk van beroemde voorgangers, naast Grotius en Thorbecke, Baud in hun kring sloot. Dit is een waardiger hulde dan een lang relaas mijnerzijds zou kunnen betuigen. Ons Bestuur smaakt het genoeg bij deze sobere herdenking een kleinzoon van Jean Chrétien Baud aanwezig te weten. Uit mijn woorden moge blijken hoe in de Instituutskringen naam en persoonlijkheid van Uw grote voorvader in ere worden gehouden.

Na Baud, trouw bijgestaan door Roorda, die ook zijn opvolger werd in de voorzitterszetel, heeft een reeks voortreffelijke mannen ons Instituut gediend, waardoor het zich steeds heeft weten te verheffen uit de dieptepunten, die even goed als tijden van bloei in het leven onzer instelling zijn te vinden. Een bloeitijd begon toen achter de bestuurstafel ging plaats nemen de man wiens beeld in marmer gehouden de vestibule van dit gebouw siert, de eminente taalgeleerde Hendrik Kern. Weldra voegden zich bij hem Snouck Hurgronje, van Vollenhoven, Krom, Rouffaer, van Ossenbruggen, Albert C. Kruyt, om maar enkele van onze grootste doden te gedenken.

Het tehuis van ons Instituut was aanvankelijk de Delftse Instelling. Na de verlegging van zijn zetel naar Den Haag betrok het Instituut drie vertrekken van een huis in de Drie Hoekjes, verhuisde tweemaal naar aanzienlijker omgeving en kwam in 1903 tezamen met haar enige jaren jongere zusterinstelling het Indisch Genootschap, terecht in het tegenwoordige gebouw, een gewezen bewaarschool van het Genootschap tot nut van het algemeen. Onze volijverige Adjunct-Secretaris heeft hier als kleuter nog matjes zitten vlechten, hij is van ons allen dus het langst aan onze Instelling verbonden. Hier nu vonden de bibliotheken der beide instellingen eindelijk een passend onderdak. Ze werden geordend, gecatalogiseerd en aangevuld tot de enige grote boekenverzameling

op dit gebied, die ons land rijk is. In 1921 stond het Ind. Genootschap zijn boekencollectie aan ons Instituut af, doch zijn leden bleven medegebruikers.

Ondanks de beperkte ruimte stelde het Instituutsbestuur er prijs op in eigen woning deze herdenkingsplechtigheid te houden, mede om aan het bestaan van deze instelling meer bekendheid te geven. Voor dit doel spelt ons de gewaardeerde aanwezigheid van de Commissaris der Koningin in Zuid-Holland en van de Burgemeester van 's-Gravenhage veel goeds.

Een enkel woord over de werkzaamheden en geldmiddelen. Honderdzes delen Bijdragen met waardevol materiaal over Indonesië met zijn randgebieden, over Suriname en Antillen zagen het licht naast tal van belangrijke afzonderlijke werken. De Bijdragen openen met een tweetal doorwrochte stukken van de hand van Baud. Kort voor zijn verscheiden zond hij zijn laatste bijdrage in, wel een bewijs, dat hij niet volstond met anderen tot schrijven aan te moedigen, maar dat hij ook eigen kostbare tijd voor ons Instituut benutte. Schrijvers waren niet alleen Nederlanders en Indonesiërs, ook veel buitenlandse geleerden zochten voor hun publicaties plaats in ons tijdschrift. Wie daarvan iets wil weten, raadplege naast de inhoudsopgave met register op de Bijdragen, de herdenkingen door Dr. Wijnmalen, Prof. Kern en P. de Roo de la Faille van onderscheidenlijk ons 25-, 50- en 75-jarig bestaan, alle drie in de Bijdragen afgedrukt.

Het zou thans mijn beurt zijn een overzicht te geven van de verrichtingen onzer instelling gedurende de laatste kwart eeuw. In de moderne haastige tijd is echter de aanschouwelijke voorlichtingsmethode meer in trek. Op de kleine tentoonstelling, waaraan U naar ik hoop straks wel een ogenblik Uw aandacht wilt schenken, is o.a. de ontwikkeling van het Instituutswerk gedurende een eeuw te volgen.

Al dit werk is bekostigd uit contributies, donaties en ook uit subsidies ten laste van de Rijks- en Indische- thans Indonesische begrotingen. De laatste jaren zijn wij ook dank verschuldigd aan het Prins Bernhardfonds en het Fonds voor Zuiver Wetenschappelijk Onderzoek, wier subsidies de uitgave van enige Instituutswerken mogelijk maakten. Erkentelijk zijn wij onze 18 donateurs en donatrices die ons Instituut tot op de dag van heden trouw gebleven zijn. Met bijzondere dankbaarheid breng ik onder Uw aandacht, dat de Nederlandse Handelmaatschappij heden een eeuwlang lid-donatrice van ons Instituut is, een jubileum waarmee ik haar en onszelf gelukwens.

Met dankbaarheid gedenken we ook de opeenvolgende Ministers, die

voor Instituuitsuitgaven vaak zeer belangrijke bedragen op hun begrotingen uittrokken. Hieruit toch spreekt duidelijk, dat de regering het werk van ons Instituut op prijs stelt. De zeer gewaardeerde tegenwoordigheid van de Secretaris-Generaal van het Ministerie van Uniezaken en Overzeese rijksdelen en van het plv. Hoofd der afd. Hoger Onderwijs als vertegenwoordigers der betrokken departementshoofden bij deze herdenking, is daarvoor andermaal een bemoedigend bewijs.

Als bron van inkomsten verzuimde ik zoëven te noemen de rente van het stamkapitaal. Toen in de reeds genoemde bloeiperiode het Bestuur een uitgebreid werkprogramma begon ten uitvoer te leggen, dreigde er al gauw een financiële débacle te ontstaan. Op aansporing van Ir IJzerman, bekwaam archeoloog en compagnieshistoricus, eershalve doctor in de Nederlandse letteren aan de Amsterdamse gemeente-Universiteit, brachten toen zijn talrijke relaties in ondernemingskringen en hijzelf, door flinke schenkingen ons tegenwoordig stamkapitaal bijeen. Overeenkomstig IJzerman's bedoeling mag alleen de rente daarvan verbruikt worden, het kapitaal zelf moet intact blijven. Wanneer thans weer een beroep moet worden gedaan op de offervaardigheid van de Nederlandse en Indonesische regeringen en van de ondernemerskringen om de reeds aanzienlijk beperkte Instituutswerkzaamheden te helpen bekostigen, ligt dit aan de verontrustende teruggang der inkomsten uit contributies en donaties. Het aantal donateurs liep in de laatste kwarteeuw terug van 100 tot 18. In de naoorlogse jaren is daarbij nog de sterke waardedaling van het geld gekomen. Overeenkomstig de traditie heeft het Bestuur bij de herdenking tal van nieuwe donateurs en nieuwe leden benoemd. Wij hopen, dat allen zich deze benoeming zullen laten welgevalen.

Thans een enkel woord over de taak van ons Instituut in verband met de gewijzigde staatkundige verhouding Nederland-Indonesië. In wezen is die taak niet veranderd, het Instituut blijft door wetenschapsbeoefening dit grote eilandenrijk dienen, zal zich daarbij juist thans extra-inspanning getroosten. De meeste Instituutsleden kennen Indonesië uit eigen aanschouwing, zijn dankbaar ginds te hebben mogen werken en zijn thans ontdaan over al het leed, dat door de oorlog en de nasleep daarvan over dat schone land met zijn nijvere bevolking gekomen is. Levendig is bij hen het verlangen de moeilijkheden welke in Indonesië bestaan naar vermogen te helpen oplossen. Er zijn vraagstukken die direct tot de taak van ons Instituut zijn te rekenen. Noemen we voorbeeldshalve slechts dat van de bahasa Indonesia. In een eilandenrijk, met naar schatting 250 streektalen, poogt de regering der

republiek een algemene staatstaal tot leven te brengen. De problematiek van dit taalexperiment dient te worden gezien in het licht van de nieuwere studiemethoden betreffende vergelijkende structuuranalyse, taalevolutie en taalhistorie, waarmede verschillende deskundigen in ons midden zich bezig houden. Soortgelijk hervormingsverlangen is te ontdekken op het gebied van de geschiedenisbeoefening, de anthropologie, het recht, de economie enz., Indonesië hoopt door deze modernisering te bereiken op gunstiger voorwaarden in het verkeer der volken te worden betrokken. Wat er van deze wensen, die evenzovele problemen zijn, zonder te grote spanningen te veroorzaken, in vervulling kan gaan, is slechts door nauwgezette wetenschappelijke analyse van de zich wijzigende maatschappelijke structuur te verhelderen. Aan het helpen volbrengen van deze taak hoopt ons Instituut te kunnen blijven werken, even onvermoeid en onbaatzuchtig als in de dagen van Van Vollenhoven en Snouck Hurgronje.

Dat het vertrouwen in ons Instituut, dat steeds in Indonesië heeft bestaan, ongeschokt is gebleven spreekt wel uit de aanwezigheid alhier van de plv. Hoge Commissaris van de republiek Indonesia en van de Indonesische Ambassadeur te Brussel. Wij danken Uwe Excellenties voor dit blijk van medeleven met onze instelling.

Voor de Nederland-Indonesische Unie begroeten we hier met vreugde haar Secretaris-Generaal.

Voor Suriname en de Antillen was ons Instituut aanvankelijk niet bestemd. Bij de reeds besproken mislukte poging onze vereniging met het Indisch Genootschap te versmelten, had onze zusterinstelling de voorwaarde gesteld, dat in het gemeenschappelijk arbeidsveld de West moest worden begrepen. Deze wenk is ter harte genomen. Sedert 1865 verschijnen dan in de Bijdragen stukken over de West, waaraan ook afzonderlijke Instituutswerken zijn gewijd. De Surinaamse leden hielden destijds te Paramaribo kwartaalvergaderingen. Tegenwoordig is ons Instituut daar — net als in Indonesië — gerepresenteerd door een commissaris, terwijl in het Bestuur steeds een specialist voor de West zitting heeft. In verband met de grote ontwikkelingsplannen voor Suriname zal aan dit veelbelovende land groter aandacht dienen te worden geschonken. Hetzelfde geldt voor de Antillen. In verband hiermee verwelkomen we vandaag met vreugde de vertegenwoordigers van Suriname en van de Nederlandse Antillen hier te lande, in wier verdere belangstelling we ons Instituut gaarne aanbevelen.

Nieuw-Guinea, het machtige eiland met zijn eigen ingewikkelde problemen, verdient evenzeer de bijzondere aandacht van ons Instituut.

Wat tenslotte de internationale taak van het Instituut betreft, bij de uitvoering der grote plannen tot technische hulpverlening aan achtergebleven landen, die in de Verenigde Staten van Amerika, de Verenigde Naties en het Britse gemenebest aan de orde gesteld zijn, zal ons Instituut een rol kunnen vervullen. Hetzelfde kan gezegd worden met betrekking tot de Internationale Academie, die waarschijnlijk volgend jaar in ons land zal worden opgericht. Zelf heeft het Kon. Instituut het initiatief genomen, om te komen tot de oprichting van een „Institut international de Recherche de Sciences humaines dans l'Inde Pacific”. Het dagelijks Bestuur belegde daartoe op 8 December jl. in het Unesco-gebouw te Parijs met een grote groep vooraanstaande Franse geleerden tezamen met de Indonesische Ambassadeur en een vertegenwoordiger van de Indiase Ambassade aldaar, een voorbereidende vergadering en hoopt op een tweede bijeenkomst met vertegenwoordigers van alle belanghebbende landen en wetenschappelijke instellingen in October van dit jaar aan ons plan vaster vorm te kunnen geven.

Uit hetgeen ik gezegd heb, moge U duidelijk zijn geworden, dat het Koninklijk Instituut voor Taal-, Land- en Volkenkunde nog een belangrijke taak wacht. Het hoopt deze taak te volbrengen in steeds nauwere samenwerking met andere Nederlandse en Indonesische wetenschappelijke instellingen, zoals de Koninklijke Academie van Wetenschappen, het Koninklijk Aardrijkskundig Genootschap, het Koninklijk Instituut van de Tropen, het Koninklijk Bataviaas Genootschap voor Kunsten en Wetenschappen, waarbij allicht een zorgvuldiger taakverdeling uit wetenschappelijk oogpunt wenselijk en uit financieel oogpunt noodzakelijk zal blijken.

Betrekkelijk weinigen in den lande bevroeden de grote betekenis van het Instituutswerk, dat thans 100 jaar voortgang heeft gevonden. De kring van Nederlanders die wetenschappelijke belangstelling hebben voor land en volk van Indonesië, Suriname en de Antillen is betrekkelijk klein. Doch de beoefenaars der Oosterse wetenschappen beseffen ten volle hoe elke nieuwe poging tot verdieping der kennis betreffende die verre landen bijdraagt tot een betere onderlinge verstandhouding tussen de betrokken volken. Daarin en in het besef door hun arbeid de grote naam van Nederland op het gebied van het oriëntalisme hoog te houden, vinden zij hun loon en voldoening. Met toewijding zullen zij hun arbeid blijven volbrengen, zodoende Baud's stichting in stand houdend en haar luister verhogend.

Tot slot enkele woorden van dank.

Dat ons Instituut dit jubileum in eigen omgeving met deze ontvangst

annex tentoonstelling kon herdenken, dankt het aan veler hulp en toewijding. De herdenkings- en de tentoonstellingscommissies alsook de kleine staf van medewerkers, waarover ons Instituut beschikt, verdienen hulde voor het vele werk dat zij vooral in de laatste tijd verzet hebben. De Secretaris van de redactie-commissie wist het jubileumnummer der Bijdragen op tijd gereed te krijgen. De vroegere bestuurssecretaris en oud-voorzitter schreef voor de tentoonstellingsgids een uitvoerig voorbericht. Het Koninklijk Instituut voor de Tropen te Amsterdam, het Gemeentemuseum en het Museum van Onderwijs hier ter stede zorgden voor deskundige bijstand en opstellingsmateriaal voor de tentoonstelling, de firma Pander gaf enige Perzische tapijten in bruikleen. De drukkerij Smits en Martinus Nijhoff, die reeds sedert 1866 eendrachtig de Bijdragen verzorgen, gaven steun aan genoemd jubileumnummer en het gidsje. De pers zorgde voor de nodige publiciteit.

Aan allen — ook aan helpers die ik wellicht vergat afzonderlijk te noemen — onze hartelijke dank.

Na deze toespraak vond de eigenlijke receptie plaats, terwijl tevens van de gelegenheid gebruik gemaakt werd de tentoonstelling te bezichtigen.

Voorts hield op Vrijdag 8 Juni, des avonds 8 uur, Dr A. N. J. Thomassen à Thuesink van der Hoop een zeer belangwekkende lezing over „Enkele Indonesische Siermotieven”, waarvoor zich velen in het Instituutsgebouw hadden verzameld.

Op Zaterdag 9 Juni sloot de Voorzitter, Prof. Dr V. E. Korn, de tentoonstelling, welke gezien het bevredigende aantal der bezoekers zeker een succes mag worden genoemd. De Voorzitter bracht in zijn sluitingswoord dank aan de organisatoren, aan de staf van vaste medewerkers en aan allen, die zich in verband met deze jubileumdagen op de een of andere wijze voor het Instituut verdienstelijk hadden gemaakt.

Opgave der aanwezigen bij de herdenking van het 100-jarig bestaan op Zaterdag 2 Juni des n.m. 3 uur, Van Galenstraat 14, Den Haag.

Bestuur:

Prof. Dr V. E. Korn (Voorzitter); Prof. Dr C. C. Berg (Onder-Voorzitter); Dr F. R. J. Verhoeven (Secretaris); Mr E. E. Menten (Penningmeester); Prof. Dr F. D. K. Bosch, Dr R. W. van Diffelen, Prof. Dr G. W. J. Drewes, Prof. Dr Th. P. Galestin, Prof. Dr J. Gonda, Dr A. N. J. Thomassen à Thuesink van der Hoop en Dr G. W. Locher, (Bestuursleden).

Jhr A. Th. Baud (Eregast).

Speciaal genodigden:

Zijne Excellentie Mr R. Tg. Djoemhana Wiriaatmadja, Plv. Hoge Commissaris van de Republiek Indonesia.

Zijne Excellentie Mr Ida Anak Agoeng Gede Agoeng, Ambassadeur van de Republiek Indonesia in België.

Mr L. A. Kesper, Commissaris der Koningin in de Provincie Zuid-Holland.

Mr F. M. A. Schokking, Burgemeester van 's-Gravenhage.

Mr N. Debrot, Algemeen Vertegenw. van de Nederlandse Antillen.

Mr Dr P. Pos, Algemeen Vertegenw. van Suriname in Nederland.

Dr P. J. A. Idenburg, Secretaris-Generaal van de Nederlands-Indonesische Unie.

J. M. Kiveron, Secretaris-Generaal van het Ministerie voor Uniezaken en Overzeese Rijksdelen.

Dr Mr N. F. Hofstee, Plv. Hoofd van de afdeling Hoger Onderwijs van het Ministerie van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen.

Prof. Dr J. J. L. Duyvendak, Vertegenwoordiger van de Koninklijke Academie van Wetenschappen en van het Sinologisch Instituut.

Mr J. v. Baalen, Vertegenwoordiger van het Koninklijk Ned. Aardrijkskundig Genootschap.

Prof. Dr C. C. Berg, Vertegenwoordiger van het Prins Bernhardfonds.

Mr L. van Son, Vertegenwoordiger der Koninklijke Vereniging „Oost en West”.

Prof. Mr C. Tj. Bertling, Vertegenwoordiger van het Koninklijk Instituut voor de Tropen.

Dr J. P. Bannier, Vertegenwoordiger van het Bureau voor Internationale Technische Hulp.

J. A. Hummelen, Wnd. Directeur van het Museum voor Onderwijs der Gemeente 's-Gravenhage.

Mr L. Wijsenbeek, Directeur van het Gemeente Museum te 's-Gravenhage.

Dr P. H. Pott, Vertegenwoordiger van het Instituut Kern.

Dr F. R. J. Verhoeven, Directeur der Stichting voor Culturele Samenwerking.

Prof. Dr J. H. Boeke, Voorzitter van het Indisch Genootschap.

W. Dankbaar, Wnd. Rector der Nederlandse Zending's Hogeschool.

Prof. Dr J. M. J. Schepper, Vertegenwoordiger van het Ned. Bijbelgenootschap.

J. Th. Moll, Nationale Handelsbank N.V.

W. J. van Rhyn, Lt.-Kolonel, Vertegenw. der Marine Vereniging. Verder waren aanwezig 50 donateurs, leden-instellingen, leden, vertegenwoordigers van de pers en andere belangstellenden.

NASCHRIFT

In zijn „Netherlands India” heeft J. S. Furnivall sprekende over Jean Chrétien Baud, zonder enige schijn van bewijslevering of motivering gepoogd eer en naam van deze grote staatsman te bekladden.

Hiertegen is in 1943 Dr W. Ph. Coolhaas opgekomen in een aankondiging van dit uit 1939 daterende boekwerk (Tijdschrift voor Geschiedenis, deel 55, blz. 95). Deze terechtwijzing is blijkbaar tot de Engelse wetenschapswereld niet doorgedrongen. Althans in het Journal Malayan Branch Royal Asiatic Society, 22, part 1, 1949, blz. 38—52, komt een artikel voor van C. E. Wurtzburg, die uitsluitend varend op Furnivall's compas, Baud als een „blatantly unscrupulous careerist” betitelt en er nog een schepje van eigen vinding op doet, door te fantaseren, dat Baud's „career ended suddenly in 1836 because his malpractices had become too notorious”.

In dat artikel van Wurtzburg, getiteld: „Raffles and the massacre at Palembang”, poogt deze schrijver ook nog zijn lezers diets te maken, dat de beschuldiging die Baud in zijn artikel „Palembang in 1811 en 1812”, opgenomen in het eerste deel der „Bijdragen” van ons Instituut, tegen Raffles inbrengt, nl. dat deze Britse bestuurder de aanstichter geweest is van de afschuwelijke moord op de 24 Nederlanders en 63 Javanen, die in 1811 te Palembang gelegerd waren, onwaar is en Baud door niets anders is ingegeven dan door zijn haat tegen Raffles.

Ook tegen het geschrift van Wurtzburg is Dr Coolhaas in het geweer gekomen. In een artikel: „Baud on Raffles” in genoemd Journal Malayan Branch Royal Asiatic Society 24, part I, 1951, geeft hij een uitnemende en goed gedocumenteerde waardering van Baud's hoogstaand karakter en grote staatsmanskunst.

Het leek mij goed in verband met de recente herdenking van het honderdjarig bestaan van ons Koninklijk Instituut, bij welke gelegenheid ook Baud, als de stichter dezer instelling met dankbaarheid werd herdacht, de aandacht op Coolhaas' knappe verdediging van deze Nederlandse staatsman te vestigen.

V. E. KORN.